

เบิกจ่ายเงินค่าน้ำมัน “รถยนต์ส่วนตัว” โดยใช้สิทธิ...ราชการ !

นางสาวจิตาภา มุสิกธนเสถฐ์ พนักงานคดีปกครองชำนาญการ
กลุ่มเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการและวารสาร
สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง

การใช้รถยนต์ราชการและการเบิกจ่ายค่าน้ำมันรถยนต์ที่ใช้ในราชการ ต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ และในทางปฏิบัติ หน่วยงานของรัฐหลายแห่งอาจทำสัญญากับสถานีบริการน้ำมันขอส่งจ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงกับสถานีบริการน้ำมันแบบเครดิต โดยจะขอส่งจ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงก่อน แล้วสถานีบริการน้ำมันจะวางบิลเงินสดเพื่อเรียกเก็บเงินกับหน่วยงานของรัฐในภายหลัง

คดีปกครองที่จะนำมาเป็นอุทธรณ์ในคอลัมน์ระเบียบกฎหมายฉบับนี้

เป็นเรื่องเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดเทศบาลแห่งหนึ่งซึ่งระดับผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาหลายคน อาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่ราชการทำให้ราชการได้รับความเสียหาย โดยร่วมกันกระทำความผิด คือ นำรถยนต์ส่วนตัวไปเติมน้ำมันเชื้อเพลิงโดยให้ผู้ชาย (สถานีบริการน้ำมัน) ออกบิลเงินสดมาขอรับชำระหนี้ร่วมกับบิลเงินสดที่เติมน้ำมันเชื้อเพลิงให้กับรถยนต์ส่วนกลางและเบิกจ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิงตามบิลเงินสด

คดีนี้มีความน่าสนใจเกี่ยวกับพฤติการณ์หรือวิธีการของการกระทำของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวและถือเป็นอุทธรณ์ที่ดีที่จะทำให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บังคับบัญชาจะต้องระมัดระวังและหามาตรการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำที่ไม่ถูกต้องต่อไป

มูลเหตุของคดีนี้เกิดจาก นายเทศมนตรีมีคำสั่งให้ปลัดเทศบาลและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำตามที่กล่าวข้างต้น โดยพฤติการณ์รับฟังคดีได้ว่า เจ้าหน้าที่นำรถยนต์ส่วนตัวไปเติมน้ำมันกับสถานีบริการน้ำมันที่เทศบาลได้ตกลงใช้บริการเติมน้ำมันสำหรับรถยนต์ราชการ โดยลงชื่อเป็นผู้รับของในบิลเงินสดที่ไม่ได้ระบุว่าเป็นรถยนต์ส่วนกลางคันใด ไม่ได้ระบุวันที่เติมน้ำมัน จำนวนน้ำมันตามบิลเงินสดมากกว่าความจุของถังน้ำมันรถยนต์ส่วนกลางแต่ละคัน จากนั้นผู้ชาย (สถานีบริการน้ำมัน) นำบิลเงินสดมาขอรับชำระหนี้ร่วมกับบิลเงินสดที่เติมน้ำมันให้กับรถยนต์ราชการ (รถยนต์ส่วนกลาง) ทั้งที่ไม่มีใบอนุญาตให้ใช้รถยนต์ส่วนกลาง ไม่มีใบส่งจ่ายน้ำมันที่อนุมัติและไม่ได้จัดทำสมุดบันทึกการใช้รถยนต์

หลังจากคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดได้สอบสวนข้อเท็จจริงและรายงานผลการสอบสวนต่อกระทรวงการคลัง ผู้มีอำนาจจึงได้มีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังให้เจ้าหน้าที่ที่ร่วมกันกระทำความผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

โดยหนึ่งในนั้น คือ ปลัดเทศบาล ซึ่งขณะเกิดเหตุปฏิบัติหน้าที่นายเทศมนตรีอีกตำแหน่งหนึ่งและเป็นหัวหน้าพัสดุมีอำนาจอนุมัติให้เบิกจ่ายน้ำมัน มีอำนาจอนุมัติเบิกจ่ายเงินค่าน้ำมันตามที่เจ้าหน้าที่เสนอ มีอำนาจลงนามสั่งจ่ายเช็คทั้งที่ไม่มีฎีกาและเจ้าหน้าที่จะต้องจ่าย และลงนามสั่งจ่ายเช็คซ้ำซ้อนและสั่งจ่ายเช็คชำระหนี้เกินจำนวน

ปลัดเทศบาลไม่เห็นด้วย จึงยื่นอุทธรณ์คำสั่ง และผู้ว่าราชการจังหวัดให้ยกอุทธรณ์

ปลัดเทศบาลจึงฟ้องศาลปกครองขอให้มีการพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคำสั่งให้ปลัดเทศบาล (ผู้ฟ้องคดี) ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

โดยผู้ฟ้องคดีให้อัยการต่อคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการเบิกจ่ายน้ำมันของรถยนต์ส่วนกลางว่า ไม่มีการกำหนดปริมาณหรือควบคุมน้ำมันที่จะจ่ายให้กับรถยนต์ส่วนกลาง การขอเบิกจ่ายน้ำมันเมื่อเติมน้ำมันแล้ว สถานีบริการน้ำมันจะระบุจำนวนลิตร ผู้ขอเบิกจะต้องขออนุมัติปลัดเทศบาล และนายเทศมนตรีตามแบบฟอร์มขออนุมัติเบิกน้ำมันที่ระเบียบกำหนดไว้ เมื่อมีการอนุมัติแล้วก็นำใบขอเบิกไปสั่งจ่าย

น้ำมันที่สถานีบริการน้ำมัน และสถานีบริการน้ำมันก็จะจ่ายน้ำมันให้ ซึ่งใบขอเบิกที่นำไปส่งจ่ายน้ำมันที่สถานีบริการน้ำมันนั้น ไม่มีการระบุจำนวนลิตร เมื่อมีการจ่ายน้ำมันแล้ว สถานีบริการน้ำมันก็จะระบุจำนวนลิตรและจำนวนเงินลงในบิลเงินเชื่อของสถานีบริการน้ำมัน และรวมบิลเงินเชื่อเป็นงวด ๆ มาวางบิลเพื่อตั้งฎีกาเบิกจ่ายค่าน้ำมันให้กับสถานีบริการน้ำมันในภายหลัง

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีมีหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารภารกิจของเทศบาล (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) และเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและลูกจ้างเทศบาล และมีหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบการเบิกจ่ายเงินให้เป็นไปตามระเบียบ มีหน้าที่ควบคุม ดูแล ตรวจสอบการจ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงให้กับรถยนต์ส่วนกลางในฐานะหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ

เมื่อบิลเงินเชื่อหลายฉบับที่ใช้เป็นหลักฐานประกอบฎีกาการเบิกจ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่ผู้ฟ้องคดีลงชื่อเป็นผู้รับของ โดยไม่ได้ระบุหมายเลขทะเบียนว่าเติมให้รถยนต์คันใด และบิลเงินเชื่อหลายฉบับที่มีจำนวนน้ำมันที่เติมมากกว่าความจุของถังน้ำมันรถยนต์ของเทศบาลแต่ละคัน แล้วให้สถานีบริการน้ำมัน นำบิลเงินเชื่อดังกล่าวมารวมกับบิลเงินเชื่อที่เติมน้ำมันให้กับรถยนต์ของทางราชการเพื่อขอชำระหนี้ และผู้ฟ้องคดีปล่อยให้ผู้บังคับบัญชานำรถยนต์ส่วนตัวไปเติมน้ำมัน และผู้ฟ้องคดีไม่ได้โต้แย้งแสดงพยานหลักฐานกรณีที่ถูกกล่าวหาว่าลงชื่อรับของในบิลเงินเชื่อหลายฉบับ โดยไม่ได้ระบุว่าเป็นการเติมน้ำมันเชื้อเพลิงรถยนต์ของทางราชการคันใด

จึงรับฟังได้ว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้อนุมัติเบิกจ่ายน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นผู้อนุมัติฎีกาเบิกจ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและร่วมกับเจ้าหน้าที่ลงนามสั่งจ่ายเช็คให้สถานีบริการน้ำมัน ทั้งที่ไม่มีฎีกาและเจ้าหน้าที่ต้องจ่าย และชำระหนี้ให้เจ้าหน้าที่เกิน ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเทศบาล

ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยจงใจฝ่าฝืนระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการใช้และรักษารยนต์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๑๕ และเป็นการจงใจไม่ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามข้อ ๖๒ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๗

พฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีจึงเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๑๕ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๒๐๗๗/๒๕๕๕)

คดีนี้เป็นอุทธรณ์ที่ดีสำหรับหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจควบคุม ดูแล และรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ตรวจสอบหรืออนุมัติการเบิกจ่ายเงินราชการ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง ไม่ปล่อยปละละเลยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่ราชการกระทำทุจริตต่อราชการ นอกจากนี้ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจสั่งการหรือมีอำนาจอนุมัติ รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นที่มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่ราชการกำหนดต้องไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริตหรือจงใจฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนดไว้เสียเอง เพราะการปล่อยปละละเลยหรือปฏิบัติหน้าที่โดยจงใจเมื่อเกิดความเสียหายกับหน่วยงานของรัฐหรืองบประมาณของแผ่นดินถือว่าเป็นการกระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐและต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ทางราชการ

(สำหรับระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการใช้และรักษารยนต์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๑๕ ที่ศาลนำมาใช้ประกอบการวินิจฉัยคดีนี้ ปัจจุบันระเบียบดังกล่าวได้ถูกยกเลิกโดยใช้

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการใช้และรักษารถยนต์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ แทน
ซึ่งหลักการและสาระสำคัญมิได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม)
